O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori uni va makkajo‘xori yormalari uchun standart

(CODEX STAN 155-1985, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti

Toshkent

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

So‘zboshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan ISHLAB CHIQILDI.

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 25-fevraldagi 6/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan TASDIQLANDI.

3 Ushbu standart CODEX STAN 155-1985 “Standard for degermed maize (corn) meal and maize (corn) grits” xalqaro standartning matni bilan aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standartni va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish, qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarda chop etiladi.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy tarqatish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

2023-yilgi o‘zgartirishlar

2023-yil dekabr oyida bo‘lib o‘tgan Kodeks Alimentarius Komissiyasining qirq oltinchi sessiyasida qabul qilingan qarorlarga muvofiq, Ilovaga o‘zgartirishlar kiritildi.

2025-yilgi tuzatish

2025-yil may oyida bo‘lib o‘tgan Kodeks Alimentariusning Tahlil va namuna olish usullari bo‘yicha qo‘mitasining qirq to‘rtinchi sessiyasida qabul qilingan qarorlarga muvofiq, standartdan xato bilan olib tashlangan oqsil va xom yog‘ miqdorini aniqlash usullari Ilovaga qayta kiritildi.

Xom yog‘ni aniqlash usuli CAC16 (1985) tomonidan, oqsilni aniqlash usuli esa CAC21 (1995) tomonidan qabul qilingan.

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori uni va makkajo‘xori yarmasi uchun standart

Стандарт на муку кукурузную дегерминированную и крупу кукурузную дегерминированную

Standard for degermed maize (corn) meal and maize (corn) grits

Amalga kiritish sanasi 25.03.2026-yil.

1 Qo‘llanish doirasi

1.1 Ushbu standart to‘g‘ridan-to‘g‘ri inson iste’moli uchun mo‘ljallangan, oddiy makkajo‘xori donidan maydalab tayyorlangan degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va makkajo‘xori uniga tadbiq etiladi.

1.2 Ushbu standart quyidagilarga tadbiq etilmaydi: butun makkajo‘xori yormasi, makkajo‘xori uni, tez pishadigan yormasi, o‘z-o‘zidan ko‘tariluvchi makkajo‘xori yormalari, boyitilgan makkajo‘xori yormalari, boyitilgan makkajo‘xori yormalari, elangan makkajo‘xori yormalari, makkajo‘xori parchalari hamda ishqoriy ishlov berilgan makkajo‘xori mahsulotlari.

1.3 Ushbu standart pivo ishlab chiqarishda qo‘shimcha xomashyo sifatida ishlatiladigan makkajo‘xori yormalariga, kraxmal ishlab chiqarishda va boshqa sanoat maqsadlarida ishlatiladigan makkajo‘xori yormalariga, shuningdek hayvonlar uchun ozuqa sifatida mo‘ljallangan makkajo‘xori yormalariga tadbiq etilmaydi.

2 Tasnif

2.1 Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi — bu to‘liq yetilgan, sog‘lom, degerminatsiya qilingan makkajo‘xori donlaridan tayyorlangan oziq-ovqat mahsuloti bo‘lib, begona aralashmalar, mog‘or, begona o‘tlar urug‘lari va boshqa donlardan tozalangan holda, donni mos darajadagi maydalanishgacha maydalash jarayoni orqali olinadi va undan kepak hamda urug‘i olib tashlanadi. Tayyorlash jarayonida yirik zarrachalar ajratilishi, qayta maydalanishi va ajratilgan barcha material bilan qayta birlashtirilishi mumkin.

2.2 Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi — bu to‘liq yetilgan, sog‘lom, degerminatsiya qilingan makkajo‘xori donlaridan tayyorlangan oziq-ovqat mahsuloti bo‘lib, begona aralashmalar, mog‘or, begona o‘tlar urug‘lari va boshqa donlardan tozalangan holda, donni mos darajadagi maydalanishgacha maydalash jarayoni orqali olinadi va unda kepak hamda urug‘ deyarli to‘liq olib tashlanadi.

3 Asosiy tarkib va sifat ko‘rsatkichlari

3.1 Sifat ko‘rsatkichlari – umumiy

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI
Rasmiy nashr

3.1.1 Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi inson iste’moli uchun xavfsiz va yaroqli bo‘lishi kerak.

3.1.2 Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi g‘ayritabiiy ta’m, hid va tirik hasharotlardan xoli bo‘lishi kerak.

3.1.3 Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi inson salomatligiga xavf tug‘dirishi mumkin bo‘lgan miqdordagi iflosliklardan (jumladan, o‘lik hasharotlar kabi hayvon kelib chiqishidagi aralashmalardan) xoli bo‘lishi kerak.

3.2 Sifat ko‘rsatkichlari – maxsus

3.2.1 Namlik miqdori: maksimal 15 foiz (m/m).

Iqlim sharoiti, tashish va saqlash muddati bilan bog‘liq holda ayrim manzillar uchun namlikning pastroq chegaralari talab qilinishi mumkin.

4 Ifloslantiruvchilar

4.1 Og‘ir metallar

Degermatsiyalangan makkajo‘xori yormasi va makkajo‘xori yormasi inson salomatligiga xavf tug‘dirishi mumkin bo‘lgan miqdordagi og‘ir metallardan xoli bo‘lishi kerak.

4.2 Pestitsid qoldiqlari

Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va makkajo‘xori gritsi ushbu mahsulot uchun Kodeks Alimentarius Komissiyasi (CAC) tomonidan belgilangan maksimal qoldiq miqdorlariga muvofiq bo‘lishi kerak.

4.3 Mikotoksinlar

Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va makkajo‘xori yormasi ushbu mahsulot uchun CAC tomonidan belgilangan maksimal mikotoksin miqdorlariga muvofiq bo‘lishi kerak.

5. Gigiyena

5.1 Ushbu standart qamrab olgan mahsulot tegishli darajada Oziq-ovqat gigiyenasining umumiy tamoyillari (CXC 1-1969) va mazkur mahsulotga tegishli bo‘lgan CAC tomonidan tavsiya etilgan boshqa amaliyot kodekslariga muvofiq tayyorlanishi va muomalada bo‘lishi tavsiya etiladi.

5.2 Zarur ishlab chiqarish amaliyoti doirasida imkon qadar mahsulot yoqimsiz begona moddalardan holi bo‘lishi kerak.

5.3 Tegishli namuna olish va tekshirish usullari bilan sinovdan o‘tkazilganda, mahsulot:

– inson salomatligiga xavf tug‘dirishi mumkin bo‘lgan miqdordagi mikroorganizmlardan xoli bo‘lishi;

– inson salomatligiga xavf tug‘dirishi mumkin bo‘lgan parazitlardan xoli bo‘lishi; va

– mikroorganizmlardan kelib chiqqan, inson salomatligiga xavf tug‘dirishi mumkin bo‘lgan miqdordagi hech qanday modda saqlamasligi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

6. Qadoqlash

6.1 Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi va makkajo‘xori yormasi mahsulotning gigiyenik, oziqaviy, texnologik va organoleptik sifatlarini saqlab qoladigan idishlarda qadoqlanishi kerak.

6.2 Idishlar, jumladan qadoqlash materiallari, mo‘ljallangan foydalanish uchun xavfsiz va yaroqli moddalardan tayyorlangan bo‘lishi kerak. Ular mahsulotga zaharli moddalar yoki nomaqbul hid va ta’m bermasligi lozim.

6.3 Agar mahsulot qoplarda qadoqlangan bo‘lsa, bunday qoplar toza, mustahkam va puxta tikilgan yoki ishonchli tarzda yopilgan bo‘lishi kerak.

7. Tamg‘alash

Oldindan qadoqlangan oziq-ovqat mahsulotlarini tamg‘alash bo‘yicha Umumiy standart (CXS 1-1985) talablariga qo‘shimcha ravishda quyidagi maxsus qoidalar qo‘llaniladi:

7.1 Mahsulot nomi

Yorliqda ko‘rsatiladigan mahsulot nomi “Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi” yoki “makkajo‘xori yormasi” bo‘lishi kerak.

7.2 Chakana savdo uchun mo‘ljallanmagan idishlarni tamg‘alash

Chakana savdo uchun mo‘ljallanmagan idishlar bo‘yicha ma’lumotlar idishning o‘zida yoki ilova qilinadigan hujjatlarda ko‘rsatilishi mumkin. Bunda mahsulot nomi, to‘p identifikatsiyasi hamda ishlab chiqaruvchi yoki qadoqlovchining nomi va manzili idishda ko‘rsatilishi shart. Biroq, agar bunday belgi ilova hujjatlar bilan aniq bog‘lanishi mumkin bo‘lsa, to‘p identifikatsiyasi hamda ishlab chiqaruvchi yoki qadoqlovchining nomi va manzili identifikatsiya belgisi bilan almashtirilishi mumkin.

8. Tahlil va namuna olish usullari

Ushbu standart talablariga muvofiqlikni tekshirish uchun mazkur standart qoidalariga tegishli bo‘lgan Tavsiya etilgan tahlil va namuna olish usullari (CXS 234-1999) da keltirilgan usullardan foydalaniladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Ilova

Bir nechta omil bo‘yicha me’yorlar va/yoki tahlil usullari ko‘rsatilgan hollarda, foydalanuvchilarga tegishli me’yor va tahlil usulini aniq belgilash qat’iy tavsiya etiladi.

Omil / Tavsif	Me’yor	Tahlil usuli
Kul	Maks.: quruq modda hisobida 1,0 %	8-bo‘limga qarang
Oqsil (N × 6,25)	Min.: quruq modda hisobida 7,0 %	ISO 1871:1975 ga muvofiq
Xom yog‘	Maks.: quruq modda hisobida 2,25 %	ISO 5986:1983 ga muvofiq
Donadorlik • Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori yormasi	– 95 % yoki undan ko‘prog‘i 0,85 mm elakdan o‘tishi; – va – 45 % yoki undan ko‘prog‘i 0,71 mm elakdan o‘tishi; – va – 25 % yoki kamrog‘i 0,210 mm elakdan o‘tishi	8-bo‘limga qarang
• Degerminatsiya qilingan makkajo‘xori gritsi	– 95 % yoki undan ko‘prog‘i 2,00 mm elakdan o‘tishi; – va – 20 % yoki kamrog‘i 0,71 mm elakdan o‘tishi	8-bo‘limga qarang

Izohlar:

1 FAO va JST. 1969. Oziq-ovqat gigiyenasining umumiy tamoyillari. Kodeks Alimentarius amaliyot kodeksi, № CXC 1-1969. Kodeks Alimentarius Komissiyasi. Rim.

2 FAO va JST. 1985. Oldindan qadoqlangan oziq-ovqat mahsulotlarini tamg‘alash bo‘yicha umumiy standart. Kodeks Alimentarius standarti, № CXS 1-1985. Kodeks Alimentarius Komissiyasi. Rim.

3 FAO va JST. 1999. Tavsiya etilgan tahlil va namuna olish usullari. Kodeks Alimentarius standarti, № CXS 234-1999. Kodeks Alimentarius Komissiyasi. Rim.

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Bibliografik ma’lumotlar

SMT: 67.060

STANDARTLAR INSTITUTI #MVFQ8M9843 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI